

Europese natuur in Noord-Brabant

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Natuur is dichtbij, maar natuur houdt niet op bij de grens. Planten en dieren moeten kunnen migreren. Sommige soorten leggen gigantische afstanden af, ze broeden in het ene land en overwinteren in een ander.

Europa

De landen van de Europese Unie hebben samen regels opgesteld om bedreigde planten en dieren en belangrijke leefgebieden van soorten te beschermen. Er is een Vogelrichtlijn (uit 1979) en een Habitatrichtlijn (uit 1992). De Vogelrichtlijn geeft aan van welke zeldzame of bedreigde vogelsoorten de belangrijkste broed-, doortrek en overwinteringsgebieden moeten worden beschermd. De Habitatrichtlijn geeft aan welke van de meest bedreigde habitats (dat zijn leefgebieden), en welke soorten (geen vogels) moeten worden beschermd. De landen van de Europese Unie moeten deze richtlijnen uitwerken en vogelrichtlijngebieden en habitatrichtlijngebieden aanwijzen. Samen vormen ze de Natura 2000-gebieden. Allemaal gebieden met bijzondere planten en dieren die onze bescherming verdienen.

Voor het netwerk van Europese natuurgebieden is 10 tot 15% van het totale oppervlak van Europa aangewezen. Dit zijn vooral bestaande natuurgebieden waar op Europese schaal bijzondere planten, dieren en leefgebieden voorkomen.

Nederland

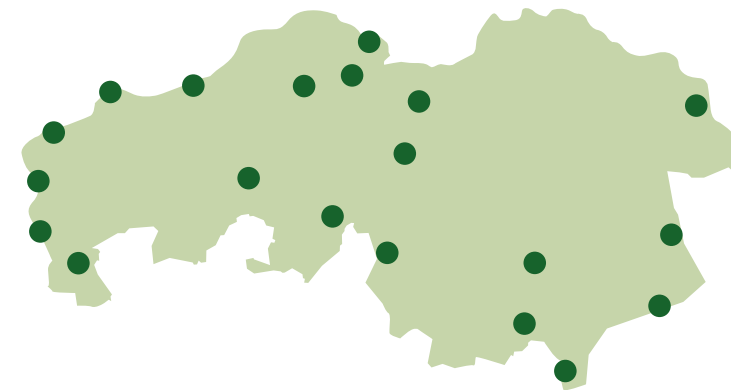
Nederland is belangrijk voor het Natura 2000-netwerk. Ons waterrijke land herbergt vele unieke leefgebieden, met name voor vogels. Er zijn 162 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied. Gezamenlijk beslaan ze een oppervlak van ongeveer 10.000 km². Tweederde bestaat uit waterrijke gebieden zoals het IJsselmeer, het Waddengebied en de Deltawateren. Ongeveer de helft van de Ecologische Hoofdstructuur is ook Natura 2000-gebied.

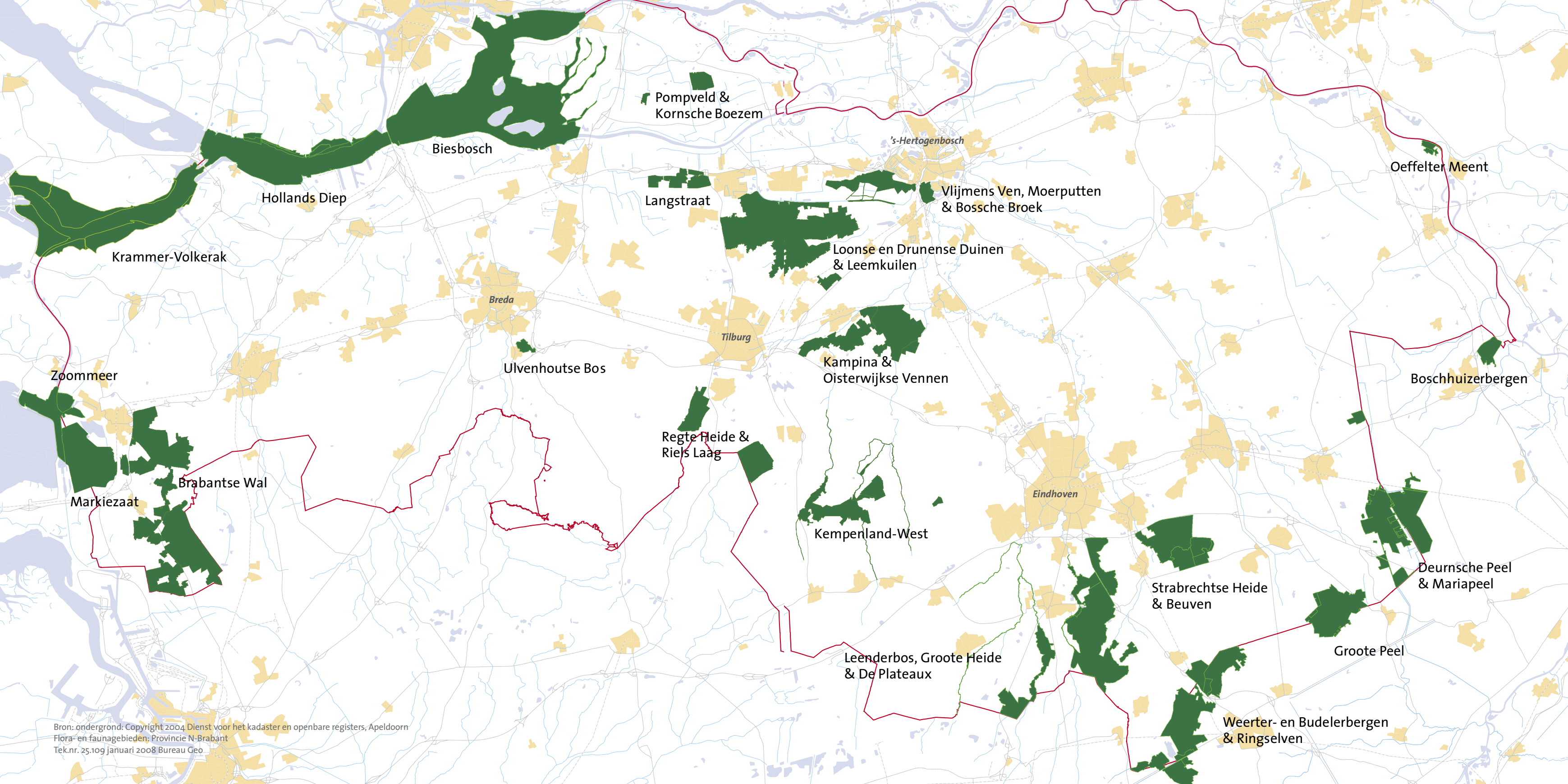
De gebieden zijn aangemeld bij de Europese Unie. Daarna volgde een procedure om ze definitief aan te wijzen, waarbij duidelijk wordt waar de grenzen van het gebied liggen en welke kwetsbare natuur wordt beschermd. Vervolgens wordt een beheerplan voor het gebied opgesteld.

Noord-Brabant

In Noord-Brabant zijn 21 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied. Daar zijn grote gebieden bij, zoals Biesbosch en Loonse en Drunense Duinen, en kleine gebieden, zoals Oeffelter Meent. Ook hier hebben we trouwens te maken met grenzen: het Rijk noemt onder Noord-Brabant 22 gebieden door het Haringvliet erbij te nemen. In dit boek bespreken we 20 gebieden: de Boschhuizerbergen niet, het ligt op de grens en het beheer van dit gebied ligt geheel bij het Limburgs Landschap.

De kaart van Brabant laat een overzicht zien van de Natura 2000-gebieden in onze provincie. Sommige Natura 2000-gebieden bestaan uit meerdere verspreid liggende natuurgebiedjes, wat soms maar zeker niet altijd al uit de naamgeving blijkt. Zo kan het gebeuren dat in totaal 50 Brabantse gemeenten bij de Natura 2000-gebieden betrokken zijn. Tien gebieden grenzen aan stedelijk gebied.

Pompveld & Kornsche Boezem

Biesbosch

's-Hertogenbosch

Oeffelter Meent

Hollands Diep

Langstraat

Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

Krammer-Volkerak

Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen

Breda

Tilburg

Ulvenhoutse Bos

Kampina & Oisterwijkse Vennen

Boschhuizerbergen

Zoommeer

Regte Heide & Riels Laag

Brabantse Wal

Markiezaat

Kempenland-West

Eindhoven

Deurnsche Peel & Mariapeel

Strabrechtse Heide & Beuven

Groote Peel

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux

Weerter- en Budelerbergen & Ringselven

Hoe bereiken we de doelen?

Natuur beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden. Hoe komen we van de goede voornemens tot daadwerkelijke bescherming? De procedure begint met een aanwijzing van het te beschermen gebied in een Aanwijzingsbesluit. In dat besluit staat al welke doelen de overheid nastreeft voor het betreffende gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen.

Vervolgens wordt voor het Natura 2000-gebied een beheerplan opgesteld. Naast de doelstellingen komt erin te staan welke maatregelen nodig zijn om die doelstellingen te kunnen halen: hoe de kwetsbare natuur in goede staat te houden of te brengen is. Dat kan gaan over de inrichting, over het beheer of over het gebruik, bijvoorbeeld recreatie.

Beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of de Provincie. In Noord-Brabant neemt de provincie 9 beheerplannen voor haar rekening. Het opstellen gebeurt in samenspraak met alle betrokkenen. Beheerders, gebruikers en gemeenten zijn van de partij en in verschillende gebieden is ook de Brabantse Milieufederatie bij de opstelling betrokken. Op 1 januari 2011 hadden alle beheerplannen klaar moeten zijn; helaas is dat nog niet gelukt.

Het oponthoud wordt veroorzaakt door de stikstofparagraaf. Hierin moet worden uitgewerkt hoe de aanpak moet zijn van de stikstofproblematiek. Veel van de Natura 2000-gebieden hebben te maken met overbelasting van stikstof, wat dan het halen van de doelen in de weg kan staan. Landelijk wordt nu gewerkt aan een Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

De stikstof die neerdaalt in het Natura 2000-gebied is afkomstig van verkeer, industrie en landbouw. Het is een voorbeeld van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied maar binnen het gebied grote schade kan berokkenen. Hetzelfde geldt voor wateronttrekkingen: onttrekkingen buiten het gebied kunnen ervoor zorgen dat ook water wordt onttrokken aan het Natura 2000-gebied. Hoe groot

de schade kan zijn hangt af van de activiteit en van de kwetsbaarheid van het gebied en de soorten.

Natura 2000-gebieden moeten worden beschermd tegen dergelijke schade van buitenaf. Dit heet de externe werking van het Natura 2000-gebied. Het beheerplan zet de mogelijke effecten van activiteiten op een rij en geeft aan welke activiteiten buiten het gebied kunnen plaatsvinden zonder dat de doelstellingen voor het gebied in gevaar komen. De externe werking kan zich tot maar liefst 30 km uitstrekken. De externe werking is soms reden voor vraagtekens en onrust bij bijvoorbeeld boeren.

Toch zijn er allerlei kansen en mogelijkheden voor agrarische bedrijven om hun bijdrage aan verdroging en vermessing van Natura 2000-gebieden te verminderen. CLM en LEI hebben op initiatief van de Natuur en Milieufederaties van een heleboel maatregelen de milieuwinst en de kosten op een rij gezet. Gekeken per gebied en per bedrijf zijn bijna altijd wel effectieve maatregelen mogelijk om vermessing terug te dringen en de kwaliteit van het water te verbeteren.

De provincie Noord-Brabant houdt op haar website de stand van zaken rond het opstellen van de beheerplannen bij. Dit is te vinden op de pagina Natura 2000-gebieden. Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft op de pagina Natuurwetgeving een uitgebreide Gebiedendatabase over de Natura 2000-gebieden. Deze database biedt een overzicht van alle (ontwerp-) aanwijzingsbesluiten en (ontwerp-) beheerplannen. Tenslotte is er nog de website www.natura2000.nl van het Regiebureau Natura 2000 met een divers geheel aan informatie over Natura 2000 in Nederland.

